

Biblioteca deschisă

Serhii JADAN s-a născut în 1974, la Starobilsk, Ucraina, și a absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Harkiv. În anul 1995 debutează cu volumul de poezie *Generalul Iuda*, urmat de *Pepsi* (1998). Publică apoi mai multe antologii de poezii, poeme și povestiri: *Balade de război și reconstrucție* (2001), *Maradona* (2007), *Etiopia* (2009) și altele. *Big Mac* este primul volum de proză scurtă, apărut în 2003, urmat de romanele *Depeche Mode* (2004), *Anarchy in the UKR* (2005). În 2014 a publicat antologia de nouă povestiri și treizeci de poeme *Mesopotamia*. Romanul *Internat* apare în 2017, la Editura Meridian din Cernăuți. Serhii Jadan a primit peste 20 de premii și distincții, atât în Ucraina, cât și în străinătate. Versurile lui au fost puse pe muzică de cele mai cunoscute formații rock din Ucraina. În 2017, la Editura Cartier, apare ediția română a romanului *Jazz în Donbas*, iar în 2021, la aceeași editură, îi apar romanele *Anarchy in the UKR* și *Internat*.

Maria HOȘCIUC a fost lector univ. dr. la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, Departamentul de Filologie Rusă și Slavă. Autoare a numeroase studii și articole din domeniul literaturii și culturii ruse și ucrainene. Procesului literar contemporan i-a consacrat un volum de critică – *Postmodernismul în literaturile rusă și ucraineană* (Editura Universității din București, 2015). Dintre traducерile sale amintim: Liudmila Diadcenko, *Cot la cot cu duhurile* (ediție bilingvă ucraineană-română), Editura Eikon, București, 2024; Yelena Yemchuk, *Malanca*, Edition Patrick Frey, Belgium, 2024; Olya Grebennik, *Povești pentru copii* (ediție bilingvă româno-ucraineană), Editura Seneca, 2023; romanul *Depeche Mode* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2023; *Prima lună de război – Discursurile președintelui Volodimir Zelenski*, traducere din ucraineană de Aliona Bivolaru, Maria Hoștiuc și Vasile Captaru, Editura Humanitas, 2022; *Întâlniri – Poezii din Ucraina și Polonia*, Editura Tracus Arte, 2022; romanul *Internat* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2021; romanul *Anarchy in the UKR* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2021; romanul *Recreații* de Iuri Andruhovič, Editura Cartier, 2021; Halina Tarasiuk, *Dama ultimului cavaler*, traducere din limba ucraineană de Maria Hoștiuc, Corneliu Irod și Mihai Hafia Traista, RCR Editorial, 2020; romanul *Jazz în Donbas* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2017.

**Serhii
Jadan**

Povestiri noi

**RA
BES
GURI**

Traducere din limba ucraineană de MARIA HOȘCIUC

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel.: fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: vanzari@cartier.md

cartier.ro

cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro & cartier.md

și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks și pe cartier.ro & cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.

Tel./fax: 022 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.

Tel./fax: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md

Colecția *Biblioteca deschisă* este coordonată de Paula Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Lucia Țurcanu

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Tatiana Cunup

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Serhii Jadan

ARABESCURI

Ediția I, iulie 2025

The original Ukrainian edition was published in 2024 under title *Арабески* by Meridian Czernowitz.

© Serhij Zhadan 2024. © Suhrkamp Verlag AG, Berlin, 2025.

All rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin.

© 2025, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

**UKRAINIAN
///IBOOK
INSTITUTE**

This book has been published with the support of
the Translate Ukraine Translation Support Program.

Această carte a fost publicată cu suportul
Programului de Traduceri Translate Ukraine.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Jadan, Serhii.

Arabescuri : Povestiri noi / Serhii Jadan ; traducere din limba ucraineană de Maria Hoșciuc;

coperta: Vitalie Coroban. – Ed. 1. – [Chișinău] : Cartier, 2025 (Bons Offices). – 81, [2] p. –

(Biblioteca deschisă / colecție coordonată de Paula Erizanu, ISBN 978-9975-79-922-5).

Cu suportul Programului de Traduceri Translate Ukraine. – [800] ex.

ISBN 978-9975-86-875-4.

821.161.2-32

J 15

Să mă chemi la această poartă

Pe doi martie, în a șaptea zi de război, a sunat Kolea și l-a rugat pe Artem să ducă cu mașina un mort.

Artem n-a fost deloc surprins, dar a întrebat – cine e mortul?

— Vecina mamei, explică Kolea. De șapte zile nu mai iese din casă. Bomba a căzut aproape de scara blocului și nu prea mai locuiește nimeni acolo. Mai e un bărbat la parter care are grijă de pisici, dar e și această vecină, bunicuța. L-am sunat pe bărbat, iar el a zis că nu a văzut-o afară de șapte zile, nu îi deschide ușa, nu o aude. Iar acolo se trage, poliția nu va veni. Trebuie luată, că mai e puțin și vin căldurile, va începe să miroase.

— Și dacă mai trăiește? întreabă Artem.

— Cu atât mai mult trebuie s-o ducem de acolo.

Încă din prima zi, de când au început să tragă asupra orașului, Kolea a plecat undeva cu mama lui. Nu a spus nimănui unde se aflau. Dar îi suna pe toți și le dădea sarcini. Ba să meargă undeva cu mașina, ba să găsească pe cineva, ba să aducă ceva. Kolea nu voia să se întoarcă în oraș, nu-l lăsa mama. Și pentru asta voia să-i mulțumească.

Era seară. Artem l-a sunat pe Mort, partenerul său, cu care deja de o săptămâna se ocupau de evacuare, scoțând oamenii din orașul asediat.

— Măine trebuie s-o scoatem pe bunicuța, spuse.

— Are multe lucruri? întreabă Mortul.

— Nu prea cred.

— Poate umbla? nu se liniștea Mortul.

— Nu știu.

— Are fracturi?

— Vrei să te însori cu ea? Își pierduse răbdarea Artem.

S-a culcat pe podea. Credea că pe jos era mai în siguranță. Sus se vedeau ferestrele întunecate. La fel erau în toată clădirea. Seara nimeni nu aprindea lumina în oraș. Avea impresia că doarme în cala unei corăbii al cărei echipaj coborâse la țărm cu o săptămână în urmă și nu se mai întoarse. Toată săptămâna orașul zăcea ca un animal cu coloana ruptă, pe care ai vrea să-l ajuți, dar în același timp ți-e frică să te apropii. Toată săptămâna oamenii plecau din oraș. Au rămas foarte puțini oameni pe străzi, acestea deveniseră dintr-odată mari, pustii și blânde. Ca după pogrom.

A dormit prost, n-a visat nimic, chiar s-a bucurat când s-a trezit. La opt a sunat Mortul, a zis că e în fața blocului. Artem a ieșit din scară, a privit strada pustie. S-a urcat în microbuz, l-a salutat, au pornit. Pe drum și-au povestit unul altuia toate știrile. Vești bune nu aveau, așa că au tăcut repede. Au trecut prin centrul pustiu, la intersecții au observat câteva mașini cu soldați, au trecut podul, au traversat bulevardul, au intrat într-un cartier de blocuri, au rătăcit pe străduțe ce duceau la centură. În cele din urmă s-au oprit. Mai încolo, în spatele zidului alb al blocurilor se întindea câmpul. În stânga, în spatele gardurilor și plopilor, erau mai multe blocuri „hrușciovka” de un roșu întunecat. Unul dintre ele era al lor.

Au ocolit groapa, au mers încet pe aleea plină cu cărămizi sparte, au trecut de chioșcul vandalizat, au ajuns la primul bloc „hrușciovka”.

— Ce număr e aici? Artem puse mai degrabă o întrebare retorică.

— Dumnezeu știe.

— Trebuie să întrebăm pe cineva.

— Pe cine?

Au coborât din microbuz, s-au dus în fața scării și au ascultat cu atenție. În scară era atâta liniște, de parcă și pe ei îi asculta cineva de acolo. Nu prea aveau chef să intre înăuntru. Dar și afară era liniște, nu s-a tras de dimineață.

— Uite, i-a făcut semn Mortul.

Mai încolo, de cealaltă parte a blocului stătea un bărbat. Avea în jur de patruzeci de ani. Cu geacă sport, căciulă de ski, ochelari. Stătea și se uita la noi, nu zicea nimic. Lângă el, sub copac, stătea un câine, ciobănesc.

— Este numărul cinci? i-a strigat Artem.

Bărbatul nu a răspuns.

— De ce tace? Artem l-a întrebat încet pe Mort.

— Se teme.

— De cine?

— De mine, explică Mortul și porni spre el.

Artem l-a urmat.

S-au apropiat de bărbat. Acela tăcea în continuare. Și-a ascuns mâinile în buzunarele jachetei, privind în altă parte. Privirea lui era nevăzătoare, de parcă nu vedea nimic, sau, dacă vedea, pur și simplu nu-i plăcea ceea ce vedea. Câinele i-a privit pe toți trei cu dezgust.

— Locuiești aici? a întrebat Mortul.

Bărbatul a dat aprobator din cap și și-a aranjat ochelarii.

— Ăsta e numărul cinci?

Bărbatul a dat iar aprobator din cap.

— Și de ce n-ai zis nimic? Mortul a început să se enerveze.

— Locuiți aici? a întrebat Artem.

— Da, în scara asta. Se pare că bărbatul putea vorbi.

— Îl știți pe Kolea?

— Da, aprobă bărbatul. Aici m-am născut, în acest bloc. M-am întors aici după divorț. Acum stau singur.

— Asta-i bine, răspunse Artem. Adică, voiam să zic, e bine că-l știți pe Kolea. Ne-a rugat să-i facem o vizită bunicii lui. În acest bloc. Zice că în ultimele zile nu mai iese din casă. O cunoașteți?

— O cunosc.

— Nu mai iese afară? întreabă Mortul.

— Nu iese, aprobă bărbatul.

— Arătați-ne unde stă, spuse sec Artem și îl lăsa în față.

În scara blocului era umezeală și pustiu, ca într-un magazin de țară. Între etaje, pe fiecare podest erau scaune vechi.

— Bătrânica se odihnește? îl întrebă Artem pe bărbat.

— Da. Ieșea afară zilnic. O ajutam, când puteam. De regulă, nu prea am timp. Munca.

Nimeni n-a zis nimic. Au urcat la etajul patru. Ușile erau tapițate cu piele maro. Pielea era toată cu tăieturi, de parcă cineva o tăiasă îndelung cu un cuțit de bucătărie. Au sunat la ușă. Apoi au bătut mult în ușă. Ascultau tăcerea. Ușa trebuia oricum spartă.

— Are pe cineva? întrebă Artem. Copii, nepoți?

— Are un nepot, răspunse bărbatul. În Rusia.

— Sparge ușa. Artem s-a dat la o parte, făcându-i loc Mortului.

Mortul a lovit cu piciorul și ușa s-a deschis. Au intrat înăuntru, s-au oprit în hol. Artem și-a dat seama că toți trei încercau involuntar să recunoască un miros anume. Mirosea a cărți. A cărți vechi. Iar cărțile vechi miros mai rău decât bătrânii. În special, cele necitite. Miros a sărăcie și lipsă de iubire. Au intrat în cameră. Au văzut canapeaua acoperită cu o pătură, televizorul negru și mort și dulapuri cu cărți.

— Era bibliotecară? întrebă Mortul.

— Învățătoare, răspunse bărbatul. Citea mult. Și mie îmi place să citesc.

— Bravo, spuse Mortul și se duse în camera mică.

Bunicuța stătea întinsă pe patul său. Era îmbrăcată cu un trening călduros, șosete din lână. Mijlocul îi era legat cu un batic. Probabil că înainte să moară i-a fost frig. Avea trăsăturile feței ascuțite, parcă desenate cu un creion, deschizătura gurii era întunecată, parcă desenantă cu cărbune pe hârtie cenușie. Pieptul îi căzuse din părul cărunt și stătea pe pernă. Brațele i se întinseră liniștite de-a lungul corpului. În general, părea calmă. Parcă ar fi înghețat, s-a calmat și a murit.

Artem s-a gândit că în apartamentele în care zac morții este întotdeauna suficient spațiu pentru toată lumea, mereu sunt spațioase. Poate pentru că nimeni nu se agită, nu înnebunește sau

nu duce o viață normală, în care este întotdeauna mai mult loc de confuzie decât de logică. Și-a amintit și cum a murit mama lui – încă foarte tânără, dar tristă și condamnată. Și cum el, elev în clasa întâi, a fost luat de la lecții. Era toamnă devreme, femeile îl conduceau de mână pe stradă, plângând demonstrativ. Iar el cel mai mult își dorea să se elibereze de ele, să nu-l ducă de mână ca pe un copil. Și pe mama i-o arătau ca unui copil: cică, privește – ea este, această moartă, care nu-și mai seamănă deloc, femeia cu pungi negre sub ochi, îmbrăcată cu ceva negru de sărbătoare, ceva ce îmbrăca eventual la o nuntă – ea este mama ta, privește-o, așa să ți-o amintești. Asta i s-a întipărit cel mai tare în minte – sentimentul de rușine pentru adulții care nu erau capabili să fie onești și sinceri, care transformau totul în bufonerie și spectacol prost, care stăteau în jurul lui și nu-l lăsau să-și mute privirea în altă parte, să se întoarcă și să plece. Dar cel mai mult își dorea să plece și să meargă în camera lui – să stea acolo și să nu se gândească la nimic. Să nu se gândească la școală, unde va fi din nou hărțuit mâine, să nu se gândească la tatăl său, pe care nu-l mai văzuse de peste un an și care, cel mai probabil, nu va fi aici nici astăzi, să nu se gândească la mirosurile oribile din bucătărie, unde se pregătea cina pentru femeile care au venit să se îngrijească de răposata. Nu-i rămânea decât să stea în picioare și să-și privească mama moartă, să vadă în jurul său mâinile obosite ale femeilor, roșii de la spălatul vaselor și al podelei, să-i atragă privirea oglinda acoperită cu ceva negru, care nu-i putea reflecta disperarea, ochii uscați și dorința de a crește cât mai curând posibil, de a fi adult și de a avea o cheie cu care se putea încuia din interiorul propriei lui case.

— Și eu am o bibliotecă, spuse în cele din urmă bărbatul, dar nu atât lui Artem și Mortului, cât răposatei. Am o bibliotecă frumoasă.

— Din ce an este femeia? l-a întrerupt Mortul.

— Din '45.

— Copil al războiului, spuse Mortul.

— Copil al războiului, aprobă bărbatul.

„Copil al războiului – a repetat Artem în gând. Se născuse pe timp de război, murise pe timp de război. Iar între timp adunase o bibliotecă. Îi învățase pe elevi, stătuse la povești cu vecinii pe diverse teme. Își iubise nepotul. Adormise în trening și nu se mai trezise”.

— Caută prin dulap, poate îi găsești actele, i-a spus Mortului. Ca să poată fi făcute formalitățile.

Mortul a deschis ușița de sus a dulapului și, într-adevăr, a găsit o plasă cu acte și fotografii.

— Luăm cu noi actele, i-a spus Artem bărbatului. Apoi i le vom da lui Kolea. Iar dumneata să ai grijă de apartament.

— Dar eu lucrez, refuză bărbatul.

— Nu-i nimic, l-a întrerupt Artem. Puteți pleca, vă așteaptă câinele.

Au adus pătura din camera mare, au întins-o pe podea, au pus-o pe bunicuță pe ea, au dus-o afară. Au pus-o în microbuz, au claxonat ca să-l salute pe bărbat.

De data asta, la volan s-a urcat Artem. Ocolea cu grijă gropile, ascultând cu atenție liniștea de dimineață. Mortul stătea alături, scotea din pungă câte o fotografie, o privea fără interes și o pune la loc. Însă o fotografie l-a făcut să rămână nemișcat. Artem a aruncat și el o privire. Fata din fotografie era foarte tânără și foarte săracă. Purta o rochiță simplă, care nici nu putea fi considerată de sărbătoare. Pantofi neremarcabili. Stătea undeva pe stradă, în spațe se vedea vag un zid de cărămidă, o fereastră și o poartă parțial deschisă. Nimic altceva – nici semne de timp, nici detalii, nimic de care să te agăți în afară de ea însăși, în afară de privirea ei.

Fotografia era decolorată, arsă, parcă femeia stătea în amurg. Stătea și privea din trecut spre viitor. În viitor exista o viață lungă, în egală măsură plină de bine și de rău. În viitor exista toată literatura necitită. În viitor exista moartea.

Și va fi lumină peste orașul dreptilor

— Cum îl cheamă?

— Se pare că Serhii.

.....

— Îl cunoști? întrebă Vovcek.

— L-a recomandat Mișa, răspunse Valera. Mai multe nu știu.

— Ei, dacă l-a recomandat Mișa, să fie, aprobă Vovcek. Dar de ce aici? Nu puteam să discutăm la birou?

— Aici va fi mai liniște, explică Valera. Și pentru noi, și pentru el.

— Atunci, hai, mai repede. Vreau acasă.

— Îhî.

Toamna abia începea. Dacă stai aici, în bucătăria biroului, la etajul al zecelea, și te uiți în jos la oraș, s-ar putea să pară că vara mai continuă pe străzi – trecători leneși, tramvaie lente, o seară interminabilă, inundată încet și necruțător de sus de o lumină roșie abundentă. Seara continuă să fie vrăjită de liniște, timpul îl poți simți la atingere ca scoarța unui copac – cald, încălzit de vară, plin de soare. La treizeci de ani e bine să privești orașul de la înălțime, e bine să vezi linia îndepărtată și diformă a orizontului, e bine să ai un serviciu bun. Și un loc unde să te poți ascunde de acest serviciu.

Încă din primăvară au comandat pentru bucătărie scaune simple, confortabile, în loc de scaune de plastic, astfel încât să vrei să stai și să nu te grăbești nicăieri. Ei chiar nu au unde să se grăbească, le merge bine – sunt educați, au treizeci de ani. Valera este slab,

înalt, cu barbă roșie, arată ca un turist care nu știe unde să mai plece în călătorie. Vovcek este rotund ca o minge, poartă pantaloni de lucru cu o mulțime de buzunare și un tricou cu Bowie. Nu arată ca niște milionari. Deși sunt milionari. Valera s-a dus la rafturile din bucătărie, a scos un bax de apă minerală, a smuls o sticlă din ambalajul de plastic, ca pe un fruct exotic, s-a prăbușit pe un fotoliu și a băut apă. Vovcek citea știrile pe telefon.

El sosise la cinci și jumătate, după cum au stabilit. A intrat în bucătărie după Larisa. Dar ea l-a apucat de cot și l-a lăsat în față. Pot să plec? a întrebat ea cu privirea. În cameră era multă lumină, ceea ce o făcea confortabilă și liniștitoare.

— Bună! spuse vesel Vovcek.

— Salut, rosti binevoitor Valera. Așază-te unde dorești, zise el și tăcu.

S-a dus la un scaun și s-a așezat cu grijă. Soarele bătea cu razele lui de seară, bucătăria semăna cu un râu, în care lumina ajungea până la fundul noroiilor.

— Ceai, cafea? întrebă Valera.

— Voi ce beți? întrebă celălalt drept răspuns.

— Apă, răspunse derutat Valera și-i arătă sticla. Vrei?

— Da, răspunse el.

— Să ne tutuim. Valera s-a dus și a mai scos o sticlă cu apă din ambalajul de plastic, a deschis-o și i-a întins-o.

— Eu sunt Vova, spuse Vovcek. Iar el este Valerii.

— Serhii, s-a prezentat el. Serhii Stanislavovici Ponomarev.

— Important că ești Stanislavovici, începu să râdă Vovcek.

Valera a zâmbit și el, dar cumva cu reținere. A râs și Serhii Stanislavovici.

— Bine, spuse Vovcek relaxat. Serhii Stanislavovici, ne-ai fost recomandat de Mișa, deci acum e mai mult o formalitate. Am vrut, pur și simplu, să discutăm puțin cu tine. Nu-ți face griji. Suntem toți de-ai noștri aici, vezi și singur.

— Îhî, răspunse sec Serhii Stanislavovîci. Mișa mi-a spus că sunteți prietenii lui, știu. Dar nu vreau să mă luați numai pentru asta. Înțelegeți?

Vovcek i-a aruncat o privire lui Valera, a observat că acela s-a încordat.

— Nu-i nimic, spuse Vovcek, alegându-și cuvintele, chiar ești potrivit pentru noi.

— Ascultă, îl întrerupse delicat Serhii Stanislavovîci și își lăsă capul în jos, citind parcă o fițuică. Pot să spun ceva?

— Bine, spune, a fost de acord Vovcek, puțin derutat, și iarăși i-a aruncat o privire lui Valera. Acesta își plimba privirea prin cameră, căutând parcă să se agațe de ceva.

O vreme au tăcut cu toții. Camera era plină de lumina soarelui, etajul era plin de căldură. Se făcea seară, apărând în colțuri, în umbre. Era bine dacă eram acum afară, își spuse Vovcek, cât mai departe de aici.

— Ascultă, începu Serhii Stanislavovîci, fără să fie clar cui i se adresa. Ascultați, se corectă numaidecât. Vă sunt cu adevărat recunoscător că ați acceptat întâlnirea asta, că ați găsit timp, că mă ascultați.

— Totul e în regulă, încercă să-l încurajeze Vovcek.

— Nu, nu, pot să spun?

— Da, scuză-mă, Vovcek hotărî să nu-l mai întrerupă, se reze-mă de spătarul scaunului și își închise ochii obosiți. Se făcu întu-neric și neliniște.

— Mulțumesc, după o scurtă pauză Serhii Stanislavovîci a continuat. Pentru mine este foarte important ca atunci când mă priviți să nu amintiți imediat de Mișa. Să mă vedeți pe mine, așa cum sunt eu.

În cele din urmă, Valera s-a uitat la el cu atenție. Avea până în patruzeci de ani, era mai în vârstă decât ei, iar asta se vedea imediat. Ei bine, cel puțin Valera vedea asta. Purta un costum negru, nasturii de la cămașă erau încheiați greșit, dar nu părea să observe acest lucru. Valera ar fi vrut să încheie naibii corect acești nasturi,

dar se abținea, examinându-i de parcă erau cu adevărat ceva important. Serhii Stanislavovîci, în schimb, părea agitat, nu știa unde să-și pună mâinile mari și negre, înțelegea că toată lumea se uita la mâinile lui, încerca să le ascundă undeva, de parcă erau bucăți de carne moartă închisă la culoare aduse din piață.

— Eu am lucrat în domeniu, spuse Serhii Stanislavovîci, n-am venit aici doar așa.

— Bine, spuse brusc Valera. Atunci să trecem la subiect. Oare îți dai seama ce volum de muncă avem și cât o să ai de lucru?

Un porumbel s-a așezat stângaci pe pervaz, s-a uitat în cameră, a văzut trei bărbați adulți ciudați și a surprins cu privirea lui o lume întreagă de relații umane și secrete – o lume uimitoare plină de mii de mici detalii, care puteau fi privite și studiate la infinit.

— Îmi dau seama, spuse calm Serhii Stanislavovîci, cred că va fi greu la început, dar mă descurc.

— Sigur? întrebă Valera.

— Sigur, confirmă la fel de calm Serhii Stanislavovîci. Sunteți un birou serios, desigur. Dar am văzut multe la viața mea, și a început să râdă.

Au vrut să râdă și ei la rândul lor, dar s-au abținut. Vovcek și-a scos automat telefonul, citind ceva cu ochii mijiiți, parcă era singur în încăpere. Valera a pus sticla jos, s-a ridicat și s-a dus la fereastră. Copacii proiectau de jos umbre grele și adânci, împiedicându-te să vezi ce se ascunde în spatele lor. Dar, dacă te uitai cu atenție, puteai vedea vântul atingând iarba, ridicându-se, lipindu-se de coroane, răsucindu-se peste case, învăluind întreg orașul – plin de căldură și lumină, acoperit de cer, înconjurat de soare și de lună. Cu cât îl priveai mai mult, cu atât descopereai mai multe mistere și secrete ascunse, cu atât auzai mai multe voci, cu atât simțeai mai multă mișcare și bucurie.

Umbrele se adânceau, treptat se întuneca. Vovcek s-a ridicat și a aprins lumina. Serhii Stanislavovîci și-a dat seama că îi reține pe toți și, în cele din urmă, spuse:

— O să mă descurc. Nimeni nu ne-a promis că viața va fi ușoară. Mie unuia sigur nimeni nu mi-a promis. Dar dacă ar face-o cineva, nu l-aș crede.

— Bine, spuse Valera. Suntem chiar toți de-ai noștri aici. Te vei obișnui cu noi.

— Vom vedea, răspunse Serhii Stanislavovîci.

— Găsești ieșirea?

— Desigur.

El a plecat, iar ei au mai stat mult în bucătărie. Valera a scos o sticlă de vin și a desfăcut-o. Apoi încă una. Vovcek povestea desu pre fiica sa, despre noua școală și despre noii profesori. Spunea că fetei îi place și învață bine. În timp ce povestea, simți deodată că nu vrea să meargă nicăieri, nu vrea să plece de aici, că aici se simte cel mai protejat – în această bucătărie, sub aceste lămpi galbene. Valera a vorbit și el despre copii, se lăuda cu ei – competiții, meda-lii, echipa națională. Stăteau, se lăudau cu copiii lor și se îmbătau treptat. S-a întunecat complet.

— Ascultă, spuse brusc Vovcek. Dar cum va lucra? Este orb.

— Nu trebuie să picteze portrete, răspunse tăios Valera. Va lu-cra. Îi vei ruga pe cei de la birou să-l ajute în primele zile.

— Dar ce-a pățit?

— O mină. Camioneta lor a explodat, așa ne-a povestit Mișa. În apropiere de Harkiv. Se întorceau din misiune și au luat-o pe dru-mul greșit. Toată echipa a fost făcută bucăți. Numai Serhii Stanislavovîci a supraviețuit. Ce-i drept, acum nu vede. Bine, să mergem.

Valera s-a ridicat în picioare, a început să adune sticlele goale, să spele paharele, nu îi plăcea să lase totul pe femeia de serviciu. Vovcek citea lent știrile, nu se grăbea să se ridice. Valera și-a pus jacheta și l-a privit întrebător.

— Vii? întrebă el.

— Du-te, dădu negativ din cap Vovcek. Eu mai stau puțin.

— Bine, spuse Valera și-l bătu pe umăr. Pe mâine.

În prag, a ținut ușa deschisă și s-a întors:

— Nu uita să stingi lumina.

Vei smulge victoria ca inima dușmanului

— Așteaptă, câți ani ai? Unsprezece? întrebă Bohdan.

— Doisprezece, îl corectă Toha. Ai uitat?

— Pur și simplu, timpul s-a oprit în loc, se justifică Bohdan.

Nu te enerva.

— Bine, nu-l auzi Toha.

Au ieșit din scara blocului în soarele după-amiezii de iunie, care i-a orbit imediat. Blocul lor este vechi, dar trainic, așezat între curți de trecere și copaci grei. Peste râu, puțin mai departe, este centrul, dar aici e liniște, este sectorul privat, verdeața de vară, poți să intri pe poartă și să dispari pentru totdeauna, nu te va găsi nimeni. Clădirile sunt din cărămidă roșie solidă, drumul e pavat cu ardezie spartă, între liniile de tramvai a crescut iarba peste vară, sunt ca un râu în care nimeni nu înoată.

— Mergem? întrebă Bohdan.

— Haide, răspunse Toha și porni primul.

Au trecut pe sub tei, pe sub arcă și au ieșit într-o curte vecină. Pe o bancă de lângă intrare se încălzeau câteva femei, oarecum precaute, de parcă se rușinau. Când l-au văzut pe Bohdan, au tăcut și l-au salutat nesigur. Probabil nu știau cum să salute pe cineva ca el – pe cineva care arăta altfel, mai dur, mai mare. Bohdan le-a salutat înapoi, și-a pus mâna pe umărul lui Toha și l-a tras prin gaura din gard în curtea școlii. Au trecut pe lângă terenul de sport, au ocolit școala și au ajuns pe bulevard.

— Uite, acolo, privește, Toha se opri și arată cu mâna clădirea de vizavi. Vezi?

— Văd, Bohdan privea mirat cutia neagră și arsă a universității. Nu o renovează?

— Nu știu, răspunse Toha și traversă în viteză bulevardul.

Acvariul prăfuit al stației de metrou, scuarul pustiu, clădirea gri a Palatului Culturii din spatele copacilor. Ultima oară Bohdan fusese aici la începutul lunii martie. Parcă au trecut o sută de ani de atunci. I-a trecut prin minte că i-ar plăcea să locuiască în acest oraș vara. Dar iernile de aici sunt altfel, e ca și cum te-ai trezi în gară în fiecare dimineață – fără bilet, fără bagaj și fără speranța de a pleca undeva.

Dar vara abia a început, iar vânzătorii alergau ocupați prin bazarul pe jumătate gol din Harkiv și aproape că nu erau cumpărători și nimeni nu se târguia pentru nimic, nimeni nu se plângea de nimic. Ei doi au trecut printre tarabele răcoroase ale pieței și au ajuns la stația de autobuz, din care se vedea deja construcția voluminoasă a stadionului. Au mers de-a lungul plasei metalice, au intrat pe poartă și s-au dus spre terenurile de antrenament, s-au așezat pe scaunele de plastic – negre de la praf și ploi – au rămas tăcuți, examinând gazonul artificial.

Bohdan se simțea incomod în haine civile – aseară, de îndată ce a ajuns și a făcut un duș, a deschis dulapul și a început să scotocească printre haine, gândindu-se ce să îmbrace. Erau multe haine, erau purtate, miroseau a iarna trecută. Deci nu prea voia să le poarte. Găsi totuși o pereche de blugi, un tricou și adidași. Ar fi trebuit să se simtă comod și sigur în hainele lui obișnuite. În schimb, se simțea de parcă ar fi luat acele haine de pe un cadavru. A umblat cu asta toată ziua – cu mirosul de iarnă, cu miros de asfalt ars. Dimineața au convenit cu Toha să meargă la stadion ca în vremurile bune. Dar nu mai e nimeni acolo, îl preveni Toha, nu joacă nimeni. Doar să vedem stadionul, insistă Bohdan. Au venit, s-au așezat în tribună. Toha, cu părul neîngrijit, în costum sport, era oarecum absent, de parcă venise la consultație la medicul de

care în continuare se temea, Bohdan avea hainele șifonate, adidași albi, fața arsă de soarele din est, barba tunsă ieri. Într-adevăr, erau puțini oameni pe stadion, în colțul îndepărtat alergau niște copii, dar nu erau suficienți pentru două echipe, așa că era greu să numești asta fotbal.

— De ce nu jucați? îl întreabă Bohdan pe Toha, atent, ca să nu-l supere.

Toha s-a gândit să răspundă cu ceva jignitor, dar s-a abținut. Bohdan a observat acest lucru, regreta cele spuse, dar se abținea și el, aștepta.

— Păi, toți au plecat, spuse Toha, deja calm. Dron stătea în poartă, mai ții minte? Acum e în Polonia. Sanika a plecat și el. Și Micul la fel. Cu cine să joc?

— Am înțeles, spuse Bohdan.

Cerul era rotund, curat ca ochiul. Ia și fii eroic sub un astfel de cer. Dar nu ai în fața cui să fii eroic – terenurile sunt goale, de jur împrejur e liniște, chiar și supermarketul de vizavi este sărăcăcios și dărăpănat. Două femei își plimbă câinii, dar se pare că nu ele, ci câinii sunt cei care au nevoie de plimbare, așa că femeile tac, nu vorbesc.

— Mi-a plăcut să te aduc aici, spuse Bohdan. În special, iarna. Când era deja seară, reflectoarele luminau și se vedea aburul de la respirație, când strigau toți. Mai ții minte?

— Țin minte, aprobă Toha. Dacă e să fiu sincer, îmi era frică atunci când veneai. Îmi era frică să nu pierd. De aceea jucam prost. Aveam emoții.

— Serios? întreabă derutat Bohdan.

— Serios. Cred că ți-ai dorit să câștigăm mai mult decât mi-am dorit-o eu.

— Ei, de aia se iese pe teren, pentru victorie. Nu?

— Probabil, răspunse fără chef Toha și privi terenul pustiu. Nu știu. Nu am câștigat nimic.

— Mai ai timp să câștigi.

— Mă-ndoiesc. Mergeam la fotbal doar să nu te superi tu.

— Ei, lasă, nu-l crezu Bohdan, ți-a plăcut să faci asta.
— Mi-a plăcut când totul se termina, recunosc Toha. Tot restul nu mi-a plăcut. De ce să ieși pe teren?

— Păi, cum de ce? nu înțelese Bohdan. Pentru victorie.

— Ei, am înțeles.

Bohdan căută în buzunar, găsi o gumă de mestecat. Cu gust de fructe. A vrut să-i dea lui Toha, dar îi privi bocancii mari și uzați, ca de adulți, și se abținu. Apoi, totuși, i-o întinse. Și Toha la început se abținu s-o ia, apoi, după ce a văzut că e cu gust de fructe, o luă.

Spre seară s-au întors acasă. Acasă stăteau în bucătărie, cu nasul în telefon, nu-și ziceau nimic. Toha și-a dat seama că Bohdan e supărat, așa că a vorbit primul:

— Vrei să ne uităm la un film? propuse el.

— Hai să ne uităm la fotbal, propuse la rândul lui Bohdan.

— Bine, aprobă Toha. Cine joacă?

— Nimeni, spuse Bohdan. Hai să găsim ceva vechi.

— De ce? nu înțelese Toha. Ne putem uita la rezultate.

— Nu, nu era de acord Bohdan, nu e vorba de rezultat. Ai văzut cum Maradona a dat gol cu mâna? Este cel mai celebru gol din istorie.

— Am văzut, spuse Toha.

— Ai văzut tot meciul?

— Nu, spuse Toha. Vrei să vezi asta încă o dată?

— Da, să ne uităm.

Bohdan și-a scos laptopul, a început să caute meciul. S-au dus în cameră, s-au aruncat pe canapea. Afară era o seară lungă și lentă. În casă era liniște. Timpul parcă s-a stricat și nimeni nu se grăbea să-l repare. Toha se uita cam plictisit, Bohdan, în schimb, comenta, explica.

— Uite, imediat, privește, arată el. Acum începe atacul, vezi. Și uite-l pe el. Vezi?

— Văd, spuse Toha.

— Imediat, în patru minute, continuă Bohdan, va fi al doilea. Uite.

— Înțelegi? îl întrebă pe Toha după o vreme.

— Nu, răspunse Toha.

— Ce nu înțelegi? se enervă Bohdan.

— Ce-i mare lucru? întrebă la rândul lui Toha. Să dai gol cu mâna.

— Ce-i mare lucru? Cum așa?

Bohdan s-a aruncat pe spate, a căzut pe gânduri. Apoi brusc s-a ridicat în șezut, a închis laptopul, nu spunea nimic, căuta cuvinteș le. S-a supărat, își zise Toha, regretând cele spuse.

— De ce este el mare? Pentru că a câștigat. A câștigat, înțelegi? Câștigătorilor li se iartă multe. Nu totul, dar multe se iartă. Victoria – ea te dezarmează. Deoarece tu îl privești pe cel care a câștigat și îți dai seama pentru ce era el pregătit. Pentru ce era pregătit? Pentru orice. Era pregătit să iasă pe teren și să smulgă această victorie nenorocită ca inima din piept. Cu mâna, cu dinții, cu capul, cu unghiile. Privește-l acum, aici, când totul s-a terminat deja. Ce pretenții putem avea de la el? Să ieși pe teren și să faci așa cum trebuie făcut. Fără să-i lași dușmanului nicio șansă. Fără să ascuți pe nimeni, fără să ai încredere în nimeni, fără să te justifici în fața nimănui. Să iei și să o smulgi. Ca o inimă. Ca un pește din râu. Și gata. Apoi să întrebe, să se supere. Victoriile nu se anulează. Înfrângerea poate fi explicată, dar, de regulă, nu poate fi corectată. Ai înțeles?

— Am înțeles, răspunse trist Toha. Când pleci mâine?

— Dimineața.

— Nu poți să rămâi?

— Nu. Mă așteaptă.

Apoi s-au uitat la un film, au povestit, au sunat-o pe mama lui Toha, l-au sunat pe bunicul lui, apoi pe tatăl lui Bohdan. Toha i-a povestit cum a decurs ziua și i-a urat noapte bună. Apoi au făcut paturile, fără să spună nimic. Bohdan și-a scos tricoul și blugii, i-a băgat în mașina de spălat. Și-a pus hainele lângă pat. Hainele, deși erau spălate, încă mai miroseau a arme.